

Øving 1

Oppgave 1

En kloss med masse m er festet til en horisontalt liggende (masseløs) fjær med kraftkonstant k . Fjæren er festet til en fast vegg i sin venstre ende. Klossen kan gli friksjonsfritt på et horisontalt underlag. Bevegelsen blir startet (ved $t = 0$) med å flytte klossen fra likevektsposisjonen $x = 0$ mot høyre til forskyvningen x_0 og gi den en hastighet v_0 mot høyre. Klossen utfører så en harmonisk svingning gitt ved $x(t) = A \cos(\omega t + \phi)$ der $\omega = 2\pi/T$ er vinkelfrekvensen, T er svingningens periode, og ϕ er en fasekonstant.

- Bestem vinkelfrekvensen ω , amplituden A , samt fasekonstanten ϕ .
- Finn systemets totale energi E .
- Vi kunne alternativt ha skrevet løsningen på formen $x(t) = B \cos \omega t + C \sin \omega t$. Hva blir da de to koeffisientene B og C ?
- Bestem tallverdier for svingebevegelsens maksimale utsving og maksimale hastighet dersom $m = 250$ g, $k = 100$ N/m, $x_0 = 1.0$ cm og $v_0 = 20$ cm/s.

Oppgave 2

En pendel består av ei kule med masse m opphengt, i tyngdefeltet, i ei masseløs snor med lengde l . Snora er festet i taket. Når vi trekker kula litt ut til siden og slipper den, vil den svinge fram og tilbake omkring likevektsstillingen, som selvsagt er når snora henger vertikalt. Tyngdens akselerasjon er g , og vi ser bort fra luftmotstand og eventuell friksjon i opphengningspunktet i taket.

- Kulas posisjon kan i sin svingebevegelse angis ved vinkelen θ mellom snora og vertikalretningen, slik at $\theta = 0$ tilsvarer likevekt. Bruk Newtons andre lov til å vise at bevegelsen er bestemt ved ligningen

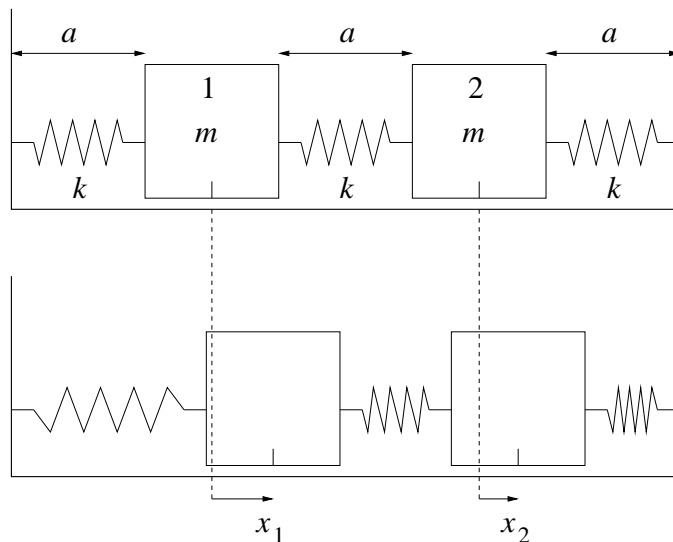
$$\frac{d^2\theta}{dt^2} + \frac{g}{l} \sin \theta = 0$$

- Vi antar at kula svinger med liten amplitude, slik at vinkelen θ hele tiden er svært liten. Hva blir da svingebevegelsens periode T ?

Oppgitt: $\sin \theta \simeq \theta$ når $\theta \ll 1$.

Oppgave 3

To like klosser, hver med masse m , er festet til masseløse fjærer, alle tre med samme fjærkonstant k .

I den øverste figuren er hele systemet i likevekt: Begge masser er i ro, alle fjærer har lengde a , og de er verken strukket eller sammenpresset. Nederst er det vist en generell tilstand, der x_1 og x_2 angir "utsvingene" til henholdsvis masse 1 og 2.

a) Skriv ned bevegelsesligningene for de to klossene.

b) Anta at de to klossene utfører harmoniske svingninger med samme vinkelfrekvens ω og samme fasekonstant ϕ . Med andre ord, anta at

$$\begin{aligned}x_1(t) &= A \cos(\omega t + \phi) \\x_2(t) &= B \cos(\omega t + \phi)\end{aligned}$$

Sett disse antagelsene inn i bevegelsesligningene og vis at de to mulige vinkelfrekvensene som klossene kan svinge med er $\omega_a = \sqrt{k/m}$ og $\omega_s = \sqrt{3k/m}$.

c) Bestem, for hver av vinkelfrekvensene ω_a og ω_s , sammenhengen mellom koeffisientene A og B . Tegn øyeblikksbilder av systemet når det svinger i hver av disse såkalte "normale modene" a (for antisymmetrisk) og s (for symmetrisk). Prøv om du kan se direkte fra disse bildene hva de tilhørende ω må være og sammenlign med det du fant i punkt b).

Fasitsvar:

Oppgave 1:

d) $\sqrt{2}$ cm $\simeq$ 1.4 cm, $\sqrt{2}v_0 \simeq$ 28 cm/s.